

Udskriftsdato: 14. december 2025

2015/1 BSF 115 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod salg af produkter tilsat mikroplast samt strategi for indsats mod øvrig mikroplast

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 31. marts 2016 af Maria Reumert Gjerding (EL), Eva Flyvholm (EL),
Søren Egge Rasmussen (EL), Søren Søndergaard (EL) og Nikolaj Villumsen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om forbud mod salg af produkter tilsat mikroplast samt strategi for indsats mod øvrige mikroplast

Folketinget pålægger regeringen at indføre forbud mod salg i Danmark af produkter, der er tilsat mikroplast, herunder mikroperler, samt at udarbejde en strategi for, hvorledes spredning af mikroplast fra forskellige kilder kan begrænses mest muligt, herunder ved bedre opsamling i renseanlæg, og ved at udfase produkter, som bidrager til mikroplast i naturen.

Bemærkninger til forslaget

Mikroplast er betegnelsen for meget små plaststykker typisk i størrelsen fra 0,001 mm til 5 mm.

Den danske befolkning udsættes for påvirkning fra mikroplast fra mange forskellige kilder. Mikroplast tilsættes eller indgår i en lang række produkter som personlige plejeprodukter, tøj, møbler, maling, tæpper og selv i fødevarer. Mikroplast anvendes også i industrielle processer som f.eks. sandblæsning.

En flaske shampoo eller badegelé kan indeholde mellem 200.000 og 300.000 stykker mikroplast. De mindste af plaststykkerne er så små, at de ikke fjernes i renseanlæggene, og der udledes således milliarder af mikroplaststykker fra danske renseanlæg til vandmiljøet hver eneste dag. Her bliver mikroplastpartiklerne spist af fisk og andre vandlevende dyr.

Ifølge rapporten »Microplastics«, miljørapport 1793, Miljøstyrelsen, 2015, er kendskabet til forbruget af mikroplast i plejeprodukter begrænset, men en optælling af antallet af mikroplastpartikler i et af produkterne viste, at der var ca. 1 mio. partikler i en tube.

Hovedkomponenten i mikroplast er syntetiske polymerer, som er fremstillet af råolie, og som nedbrydes uendelig langsomt i miljøet. Plasten kan være tilsat additiver, herunder hormonforstyrrende stoffer som bisphenoler, ftalater samt bromerede flammehæmmere, der alle anses for særligt farlige for miljø og sundhed.

En række af de kendte kilder til forurening med mikroplast omfatter produkter eller materialer, hvor mikroplasten er tilsat bevidst. Langt hovedparten af mikroplast i naturen stammer fra nedbrydning af plast og ikke mindst slid på bildæk. De små plastpartikler kan optage og binde farlige kemiske stoffer, der findes som forurening i miljøet. Disse stoffer kan f.eks. være tjærestoffer eller polyklorerede bifenyl. Tilsammen udgør mikroplastens tilsatte additiver og optagne forurenende stoffer en farlig cocktail, der udgør en ukendt risiko for mennesker og miljø. Mikroplasten i naturen optages især af mindre dyr, der er føde for større dyr som f.eks. spiselige fisk. DR's Madmagasinet har i marts 2015 påvist, at en række fødevarer indeholder store mængder mikroplast.

Sundhedsmæssigt er hovedproblemet, at kroppen har svært ved at håndtere de fine fibre, som spises. De helt små partikler er for små til at udskilles. I stedet optages de mindste partikler i kroppen, hvor de kan medføre celledød, infektioner eller andre typer immunkrævende tilstande.

Miljøstyrelsen har sidste år gennemført en undersøgelse af kilderne til mikroplast i Danmark. Samlet anslås en udledning på op til 14.000 t. De 11 pct. anslås at stamme fra såkaldte primære kilder. Det vil sige, at mikroplasten bevidst er brugt i produkterne, mens 89 pct. er sekundære kilder, hvor slitage og nedbrydning producerer mikroplast.

Den bevidste brug af mikroplast er en forholdsvis ny teknologi og kan undværes. For 2 år siden indførte staten Illinois i USA et forbud mod mikroplast i plejeprodukter. Flere stater fulgte efter, og USA har for nylig indført et nationalt forbud mod mikroplast i tandpasta og creme. Forbuddet betyder, at kosmetikproducenter i USA skal standse produktionen af produkter med plastperler fra 1. juli 2017, og at salget skal standses 1 år senere, 1. juli 2018.

Med første del af dette beslutningsforslag foreslås, at Danmark indfører et tilsvarende nationalt forbud og parallelt arbejder for et EU-forbud. Det danske forbud skal både gælde mikroplast i plejeprodukter som i USA og i øvrige produkter og materialer, hvor der bevidst anvendes mikroplast. Det skyldes, at andre produkter end plejeprodukter udgør et stort problem. F.eks. er der sket en voldsom vækst i brugen af plastgranulat som emballage. Verdensproduktionen af plastgranulat er ca. 300 mio. t. Det er en stigning på over 600 pct. siden 1975.

Anden del af beslutningsforslaget har til formål, at der udarbejdes en strategi for at opnå den mest

effektive fjernelse af mikroplast i renseanlæg og for at forebygge, at mikroplast fra de sekundære kilder generelt spredes i naturen.

I en rapport udarbejdet af DHI for DANVA konkluderes det, at de mindste mikroplastartikler, under 0,3 mm, i mindre grad fjernes i renseanlæggene, og derfor udledes de til vandmiljøet. Andre undersøgelser viser også, at koncentrationen af mikroplast i havmiljøet er forhøjet i områder tæt på udledninger fra renseanlæg.

De mikroplastpartikler, som tilbageholdes, indgår i spildevandsslammet. Ud fra svenske og tyske undersøgelser vurderer DHI-rapporten, at dansk slam indeholder mellem 15.000 og 25.000 mikroplastpartikler pr. kg slam (tørstof).

Det foreslås, at der snarest planlægges og gennemføres et måleprogram for at kortlægge koncentrationer af mikroplastpartikler i udløbsvand fra danske renseanlæg. Denne kortlægning kan sammen med modelberegninger af spredningen af partiklerne give et indtryk af belastningen af danske havområder. Det foreslås endvidere, at der udarbejdes en strategi for, hvorledes danske renseanlæg kan fjerne mikroplast uden at belaste vandmiljøet og på en måde, der giver mulighed for en optimal anvendelse af slam i ressourcekredsløbet.

Slitage af forskellige produkter og materialer udgør yderligere en kilde til forurening med mikroplast. Hovedparten kommer fra bildæk, men også skosåler, vejstriber, tekstiler og maling er væsentlige kilder. Forslaget lægger op til, at der udarbejdes en strategi for, hvorledes vi i Danmark helt generelt kan sænke produktionen af mikroplast fra disse produkter og materialer.

Skriftlig fremsættelse

Maria Reumert Gjerding (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod salg af produkter tilsat mikroplast samt strategi for indsats mod øvrig mikroplast.

(Beslutningsforslag nr. B 115)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.